Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Lainsäädäntöhankkeet puolustusselonteossa
Puolustusvaliokunta 7.4.2017

Hanna Nordström
lainsäädäntöjohtaja
hallintopoliittinen osasto, lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö

Hallituksen esitykset

- HE 94/2016 vp laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
- HE 187/2016 vp laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita

- Sotilastiedustelulainsäädännön valmistelu
- Julkisten alojen eläkelain edellyttämät muutokset eroamisikää koskevaan sääntelyyn
- Miehittämättömiä ilma-aluksia ja lennokkitoimintaa koskevan sääntelyn kehittäminen
- Kaksoiskansalaisten asema
- Aluevalvontalain muuttaminen
- Puolustushallinnon henkilötietolainsäädännön kokonaisuudistus
- Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain muutostarpeiden selvittäminen
- Maa-alueiden ja kiinteistöjen hallinta ja niiden omistuksen siirto
- Virka-apu

Sotilastiedustelulainsäädännön valmistelu

- Puolustusministeriö asetti 1.10.2015 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän toimikausi päättyi 28.2.2017.
- Tavoitteena on parantaa Puolustusvoimien tiedonhankintaa Puolustusvoimien tehtäviin liittyvistä vakavista kansainvälisistä uhkista ja ajanmukaistaa Puolustusvoimien tiedustelua koskevat toimivaltuudet.
- Parlamentaarinen seurantaryhmä asetettiin seuraamaan tiedustelua koskevia lainsäädäntöhankkeita.
- Työryhmän mietinnön luovutustilaisuus on 19.4.2017 samaan aikaan SM:n siviilitiedustelua ja OM:n tiedustelutoiminnan valvontaa valmistelleiden työryhmien kanssa.

HE laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (julkisten alojen eläkelain edellyttämät muutokset eroamisikää koskevaan sääntelyyn)

- Puolustusvoimien virkojen eroamisikäsäännökset muutettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelaissa säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä
  - Esityksellä ei ole varsinaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia, vaikutukset seuraavat suoraan julkisten alojen eläkelain säännöksistä
- HE eduskuntaan 6.4.2017
- Eläkeuudistusta valmisteltaessa oli keskeisenä tavoitteena, että eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohti yhdenvertaisesti kaikilla henkilöstöryhmillä.
- Puolustusvoimien henkilöstön eroamisikiä on tarpeen korottaa vastaavasti vaiheittain.
- Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Miehittämätön ilmailu ja lennokkitoiminta

- Puolustusministeriö on 25.11.2016 asettanut hankkeen, jonka tehtävänä on valmistella tarvittavat ehdotukset lainsäädäntömuutoksiksi, jotka ovat tarpeen miehittämättömään ilmailuun ja lennokkien toimintaan puuttumiseksi puolustushallinnon alalla.
- Työryhmän toimikausi on 1.12.2016 - 31.5.2017.
- Nykyinen sääntely jättää puolustushallinnon viranomaisten mahdollisuudet puuttua toimintaan osin tulkinnanvaraisiksi ja käytännössä toimimattomiksi.
- Viranomaisten toimivaltuuksista tulisi säätää lailla.
- Otettava huomioon, millä edellytyksillä ja keinoilla sekä kenen päätöksestä miehittämättömän ilma-aluksen tai lennokin kulkuun voitaisiin puuttua.
- Tavoitteena
  - estää PV:n kohteiden laiton tiedustelu
  - estää muu luvaton toiminta, kuten vihamielinen tai muu sotilaallinen toiminta PV:n kohteita vastaan
  - varmistaa sotilasilmailun lentoturvallisuus alailmatilassa

Kaksoiskansalaisten asema

- Tavoitteena on saattaa lainsäädäntö vastaamaan kattavammin muuttunutta turvallisuustilannetta ja uudenlaisia uhkia.
- Puolustusvoimien sotilasvirkoihin voitaisiin tässä tarkoituksessa jatkossa pääsääntöisesti nimittää henkilö, jolla on vain Suomen kansalaisuus. Sama koskisi upseerin virkaan johtaviin opintoihin otettavia.
- Kansalaisuusvaatimuksesta voitaisiin tarvittaessa myöntää erivapaus.
- Lainsäädäntöhanke toteutetaan virkatyönä ja sen tehtävänä on valmistella tarvittavat ehdotukset lainsäädäntömuutoksiksi.
- Lait on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2018 alussa.
- Hallituksen esitys eduskunnalle syysistuntokaudella 2017.

HE laiksi aluevalvontalain muuttamisesta

- Aluevalvontalakiin lisättäisiin säännökset tunnuksetonta valtiollista alkuperää olevaan sotilaalliseen uhkaan vastaamiseksi ja aluevalvontalain alueellista soveltamisalaa täsmennettäisiin
- HE-luonnos lausuntokierroksella, joka päättyy 12.4.
- HE eduskuntaan viikolla 18

Puolustushallinnon henkilötietolaki

- Taustana keväällä 2016 hyväksytty EU:n tietosuojapaketti, joka johtaa henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukseen Suomessa.
- Puolustushallinnolle oma henkilötietolaki, johon kootaan kaikki henkilötietojen käsittelyä koskeva hallinnonalan sääntely.
- Lakia valmistellaan PLM:n asettamassa työryhmässä, jonka toimikausi on 1.9.2016 - 31.5.2017.
- HE-luonnos lausuntokierrokselle keväällä 2017 ja HE eduskuntaan syksyllä 2017.
- Samassa aikataulussa uudistetaan kokonaisuudessaan ainakin yleinen henkilötietolaki (OM), poliisin henkilötietolaki (SM) ja Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki (SM).
- Kaikki uudistetut henkilötietolait on tarkoitus saattaa voimaan 5/2018.

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain muutostarpeet

- Lainsäädäntöhankkeen asettamista valmistellaan .
- Tavoitteena selvittää tarvittavat toimenpiteet ja mahdolliset lainsäädäntömuutokset vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseksi puolustusselonteossa edellytetyllä tavalla.
- Hankkeessa tulee ottaa huomioon myös ampuma-aselainsäädännön uudistuksen valmistelu erityisesti ns. reserviläisaseita koskevan lainsäädännön osalta.
- Myös muut muutostarpeet tarkastellaan.

Maa-alueiden ja kiinteistöjen hallinta ja niiden omistuksen siirto sekä virka-apu

- Maa-alueiden ja kiinteistöjen hallinta
  - Asiaa koskeva lainsäädäntöä on usean ministeriön toimialalla.
  - Lainsäädäntöhankkeen asettamista valmistellaan.

- Virka-apu ja viranomaisten yhteistyö
  - Virka-avun kehittämistä koskeva tutkimushanke (VIRKE) 29.11.2016- 31.5.2017

Valmiuden kehittäminen muilta osin

- maakuntauudistuksen teknisluontoiset muutokset valmiuslakiin
- valmiuslain varautumisvelvollisuuden riittävyyden tarkastelu
  - mm. sote- ja muu yksityistämiskehitys huomioiden
- valmiuslain poikkeusolojen määritelmien kattavuuden tarkastelu hybridiuhkiin nähden